

Retningslinjer for digital infrastruktur i Region Sjælland

Justerede retningslinjer

Regionen og de 17 kommuner på Sjælland har sammen med branchen udarbejdet fælles retningslinjer, der skal stimulere udrulning af digital infrastruktur.

Over 800.000 borgere og 20.000 virksomheder i Region Sjælland er hver dag, døgnet rundt, afhængige af en stabil og tilstrækkelig mobil- og bredbåndsdækning.

Indholds- fortegnelse

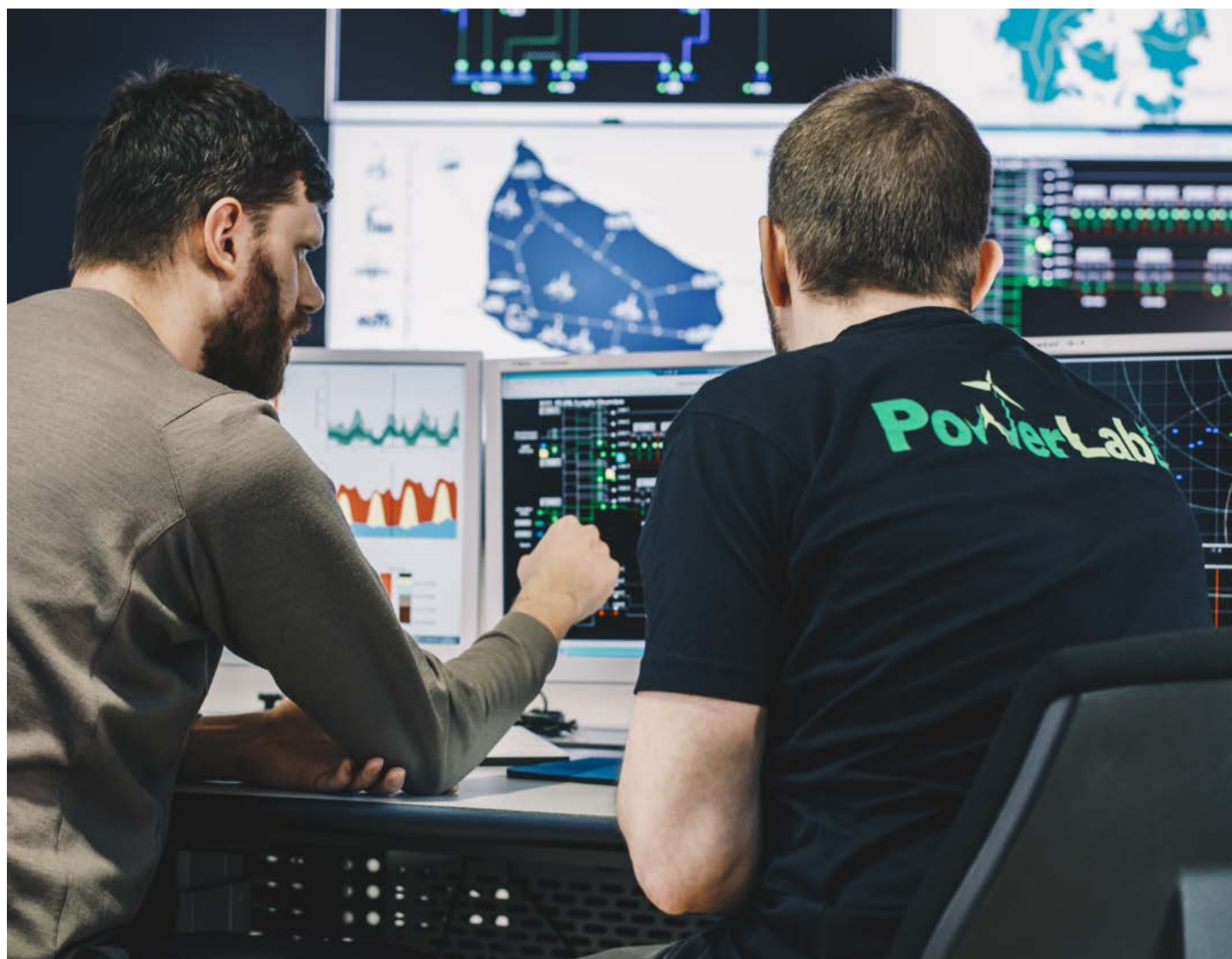
- Side 3:** Indledning
- Side 4:** Formål
- Side 5:** Mastepolitik
- Side 10:** Retningslinjer for placering af antenner og master
- Side 12:** Principper for leje af kommunalt eller regionalt ejede arealer og bygninger til digital infrastruktur
- Side 15:** Gravepolitik
- Side 18:** Retningslinjer for gravearbejde
- Side 20:** Bilag

Telekommunikation og digital infrastruktur

Telekommunikation er en fælles betegnelse for data og telekommunikation, der foregår via kabler og radiosignaler. Begrebet "telekommunikation" dækker således både over trådløse og kablede forbindelser.

Digital infrastruktur dækker over teknisk infrastruktur som f.eks. master, teknikhuse/teknikskabe, kabler mm.

Indledning

At ringe fra sin mobiltelefon og gå på nettet er i dag helt afgørende for at kunne leve et moderne liv. Derfor er mobiltelefon og internet i dag at betragte som kritisk infrastruktur på linje med vejnettet, kloakering og adgangen til elektricitet, vand og varme. Over 800.000 borgere og 20.000 virksomheder i Region Sjælland er hver dag, døgnet rundt, afhængige af en stabil og tilstrækkelig mobil- og bredbåndsdækning.

Den digitale infrastruktur har ligeledes central betydning for Region Sjællands muligheder for at tiltrække og fastholde borgere og virksomheder. Desuden er en tilstrækkelig mobil- og bredbåndsdækning nødvendig for, at regionen og kommunerne kan anvende borgerrettede sundhedsløsninger inden for fx telemedicin og hjemmepleje.

Ambitionen er derfor klar. I 2025 skal Region Sjælland være et gigabitsamfund, hvor digitalisering, data og intelligente løsninger giver borgere og virksomheder de bedste muligheder. Uanset hvor i regionen de har adresse.

Der er desværre mange steder, hvor der fortsat er langt til det mål. Derfor har regionen, branchen og de 17 kommuner i Region Sjælland udarbejdet fælles retningslinjer, der skal stimulere udrulning af digital infrastruktur.

De fælles retningslinjer omfatter:

- Mastepolitik
- Principper for leje af kommunalt eller regionalt ejede arealer og bygninger til digital infrastruktur
- Gravepolitik

De fælles retningslinjer ensarter den kommunale sagsbehandling på tværs af Sjælland og tegner et klart billede af krav og forventninger til teleselskabernes ansøgninger om bygge- og gravetilladelser.

Der er på tværs af branche, kommuner og region enighed om, at de tidligere retningslinjer har bidraget markant til udviklingen af Region Sjællands digitale infrastruktur, som sammenlignet med andre danske regioner i disse år oplever landets største vækst i bredbånd.

De fælles retningslinjer skal løbende holdes ajour. På grund af lovændringer og den generelle udvikling på området har tiden nu vist sig moden til at foretage justeringer af de oprindelige retningslinjer fra april 2016.

Med de justerede fælles retningslinjer vil branchen, de 17 kommuner og Region Sjælland styrke udrulningen af den digitale infrastruktur og gøre Region Sjælland til et ledende gigabitsamfund, hvor alle borgere, virksomheder og offentlige institutioner kan anvende de nyeste digitale teknologier, fordi de har en mobil- og internetforbindelse i verdensklasse.

Heino Knudsen

Regionsrådsformand Region Sjælland

Formand i Digitalt AktionsForum

Niels Hörup

Borgmester Solrød Kommune

Formand i KKR Sjælland

Carsten Rasmussen

Borgmester Lejre Kommune

Næstformand KKRSjælland

Thomas Woldiderich

Branchechef Dansk Energi

Jakob Willer

Direktør Teleindustrien

Formål

Formålet med de fælles retningslinjer er at gøre det enklere og lettere at udbygge den digitale infrastruktur i Region Sjælland og samtidig sikre en god balance mellem vækst, udvikling, natur og miljø.

Med retningslinjerne sænkes barriererne for udrulning af di-

gital infrastruktur, og der sikres en ensartet standard for sagsbehandling i kommunerne i Region Sjælland.

Det er den politiske hensigt, at retningslinjerne bliver implementeret lokalt i kommunerne. Det sker ved, at de 17 kommuner i Region Sjælland indarbejder retningslinjerne i deres kommuneplan.

De fælles retningslinjer har derudover til formål at rammesætte og fungere som vejledning til medarbejderne såvel i kommunerne som hos teleselskaberne.

God balance mellem vækst, udvikling, natur og miljø

Maste- politik

Det er en nødvendig forudsætning for at opnå en god, stabil og tilstrækkelig mobildækning, at der opsættes master og antennepositioner. Det er derfor nødvendigt løbende at udbygge mobilnet- tene for at opfylde behovet for mobildækning og sikre tilstrækkelig kapacitet i nettene.

Derudover stiller myndighederne præcise dækningskrav i forbindelse med auktion af mobilfrekvenser, som pålægger teleselskaberne at placere specifikke maste- og antennepositioner på de enkelte lokationer. Samtidig skal der tages omfattende hensyn til landskabsværdier, herunder de kulturhistoriske værdier.

Af formålet i Planloven fremgår det, at "Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand."

Det er denne afvejning, der vil ligge til grund for kommunernes behandling af ansøgninger.

Imellem kommuner og teleselskaberne er der enighed om, at der tidligst muligt skal indledes dialog omkring, hvor master og antennepositioner kan placeres.

Opsætning af master og antenner

Nye antenner placeres ofte i bymæssig bebyggelse eller i tilknytning til eksisterende høje bygninger for at friholde det åbne land til nye tekniske anlæg og følge Planlovens overordnede formål.

Kommunernes primære målsætning er at sikre en politik og administration på masteområdet, der skaber de nødvendige rammer for at sikre god mobildækning for borgere og erhvervsliv. Samtidig har kommunerne en målsætning om at afveje hensynet til vækst og udvikling med hensynet til natur og miljø.

Såfremt master skal placeres i det åbne land for at sikre den nødvendige dækning, skal de landskabs- og kulturhistoriske værdier så vidt muligt beskyttes.

Master og teknikhuse i det åbne land

I det åbne land gælder en række areal- og beskyttelsesinteresser, der som udgangspunkt forhindrer eller stiller skærpede krav til opsætning af antenner og master. Derudover er der en lang række areal- og beskyttelsesinteresser, som skal inddrages i forbindelse med vurderingen af placeringsmulighederne for antennemaster. Der foretages konkrete vurderinger i hvert enkelt tilfælde.

I fredskov og fredede områder kan der opsættes master, hvis det er nødvendigt for dækningen. Det samme gør sig gældende i Natura 2000-områder, hvis det ikke påvirker det konkrete beskyttelsesformål. I særlige tilfælde kan der søges dispensation i Miljøstyrelsen.

§ 3-natur og strand-, kirke- og fortidsmindebeskyttelseslinjer er områder, hvor antennemaster som udgangspunkt ikke kan opsættes. Kommuneplaner kan også udpege områder, hvor opstilling af master som udgangspunkt ikke kan ske.

Derudover er der lovgivning og kommunale udpegninger, hvor opstilling af antennemaster forudsætter en konkret vurdering. Her kan opstilling kun ske, hvis der er et dokumenteret behov, hvis alternative placeringer er undersøgt, og der i området ikke allerede findes brugbare strukturer, der kan anvendes til at opnå en rimelig dækning.

Teknikhuse og teknikskabe placeres enten i forbindelse med master eller alene i forbindelse med udrulning af anden infrastruktur. Teknikhuse o.lign. under 50 kvm, som er placeret i forbindelse med eksisterende bygninger, kræver iflg. BR18 hverken landzonetilladelse, byggetilladelse eller anmeldelse til andet end BBR. I landzoner gør det samme sig gældende for teknikskabe under 2 kvm.

Information om areal- og beskyttelsesinteresser

Areal- og beskyttelsesinteresserne kan ses på Danmarks Miljøportal – Arealinformation eller på de enkelte kommuners hjemmesider. En kortlægning, der viser areal- og beskyttelsesinteresserne i hver enkelt kommune, vil være et øjebliksbillede. Areal- og beskyttelsesinteresserne kan ændre sig i forbindelse med ændringer af kommuneplanen, eller hvis der kommer ny lovgivning.

Antenner på eksisterende bygninger i det åbne land

Hvor det er muligt i det åbne land, skal antenneanlæg installeres på eksisterende høje bygninger og anlæg såsom skorstene, siloer, vindmøller og højspændingsmaster. Placeres antennesystemer på sådanne bygningsanlæg, kan de tilpasses bygningsanlæggets farve, så de virker mindre iøjnefaldende.

Kommunen kan i særlige tilfælde stille krav om, at der skal foretages en visualisering af det ansøgte projekt, så indvirkningen på omgivelserne bliver belyst bedst muligt.

Vilkår efter masteloven

Jf. masteloven kan en kommune efter en konkret vurdering og proportionalitetsafvejning kræve, at en mast skal bygges højere, end ansøgeren umiddelbart selv har brug for. Dette vil typisk ske for at fremtidssikre mastens brug til fælles udnyttelse. Teleselskaberne vil sikre mulighederne for fælles udnyttelse.

Kommunerne kan også fastsætte vilkår om etablering af afskærmende beplantning omkring en mast med tilhørende teknikbygning/teknikskabe. Opstilles der flere teknikbygninger/teknikskabe, kan der efter en konkret vurdering stilles krav om, at disse opstilles sammenhængende og tilpasses omgivelserne.

I landzonen er det praksis, at landzonetilladelse til master gives på vilkår om, at:

- Antennemaster afskærmes med beplantning omkring nederste mastedel og kabine/teknikskabe.
- Ejeren af antennemaster, sendeanlæg og teknikhuse nedtager disse senest 1 år efter endt brug til det formål, der er givet tilladelse til.

Mastedatabasen.dk

Mastedatabasen giver en oversigt over nuværende og fremtidige antennepositioner. Mastedatabasen er etableret for at skabe overblik over, hvor teleselskaberne har eksisterende antennepositioner, og i hvilke områder de planlægger at bygge nye.

Via mastedatabasen kan alle interesserede få oplysninger om:

- Hvor eksisterende antennepositioner er placeret
- Det område, hvor der påtænkes placering af nye antennepositioner
- Den tjenesteydelse og teknologi, antennepositionen anvendes til
- Hvem der ejer den enkelte antenneposition

Læs mere

Mastetyper

Den rigtige type mast, placeret med omtanke, tiltrækker sig ikke væsentlig opmærksomhed. Ud fra et teknisk perspektiv afhænger valget af mastetype af forskellige faktorer som f.eks. forsyningssikkerhed, omgivelser og økonomi.

Masten skal kunne bære de fornødne antenner, alt efter hvor mange teleselskaber der ønsker at indplacere sig på masten. Masten skal på den baggrund indpasses i omgivelserne og være økonomisk attraktiv for teleselskaberne.

Forskellige typer af master har forskellige fordele og ulemper i forhold til dækning, placering, omkostninger ved opførelsen osv.

De forskellige valgmuligheder vil typisk være:

- Teleselskabernes egne antennesystemer – opsættes på eksisterende strukturer som f.eks. høje skorstene og bygninger.
- Gittermast – transparent synsmæssigt, plads til flere leverandører, fremtids-sikret, mindre kostbar.
- Rørmast/teleskoprørmast – begrænset teknisk anvendelse, begrænset plads til mere end én leverandør, højere omkostninger.
- Flagstangsmast – begrænset dækningsområde, begrænset teknisk anvendelse, begrænset plads til mere end én leverandør, højere omkostninger.
- Arkitekttegnet mast – designet til at passe ind i omgivelserne, forbundet med markant højere omkostninger.

Generelt foretrækker branchen at sætte gittermaster op, da de har den bedste funktionalitet. Samtidig giver gittermaster bedst mulighed for, at flere leverandører kan indplacere sig og dermed sikre, at Mastelovens hensigt om at begrænse antallet af master kan overholdes.

Gælder der særlige begrænsninger, krav eller forventninger i forbindelse med opsætningen af master, bør kommunen hurtigst muligt indlede dialog med det ansøgende teleselskab.

Sagsbehandling – byggetilladelser

Det er altafgørende, at der i processen hurtigst muligt indledes forhåndsdialog mellem kommunerne og teleselskaberne.

Ansøgninger vedrørende master og antenner indsendes elektronisk til den relevante kommune og behandles i henhold til nærværende retningslinjer og gældende lovgivning. Kommunerne tilstræber, at sagsbehandlingen igangsættes ved modtagelsen af ansøgningen og gennemføres hurtigst muligt.

Sagsgangen varierer afhængig af zoneforholdene:

- Nye master og antenner i byområder og sommerhusområder kræver byggetilladelse og evt. tillæg til lokalplanen.
- Nye master i landzoner kræver både landzonetilladelse og byggetilladelse og evt. tillæg til lokalplanen.
- Nye samt evt. fremtidige antenner på eksisterende master/konstruktioner skal anmeldes af matrikelejereren i BBR-registeret.

Ny vejledning om landzone- administration

I forbindelse med det reviderede teleforslag fra 2018, er der udarbejdet en ny vejledning om landzoneadministration, hvor hensynet om god mobildækning i hele landet fremgår.

[Læs mere](#)

Ændring af sagsgange med BR 18

Med BR 18 ændres sagsgangene omkring byggetilladelser væsentligt.

Placering og tilladelser for opsætning af maste og antenner er fortsat forankret i Planloven. Ikrafttrædelsen af BR18 betyder dog, at procesansvaret for ansøgning om byggetilladelse overgår fra kommunen til den enkelte ansøger/det enkelte teleselskab.

Sagsbehandlingens varighed og forløb

Som udgangspunkt vil et vel-dokumenteret ansøgningsmateriale give kortere sagsbehandlingstid. Alligevel kan sagsbehandlingstiden variere, alt efter hvor kompleks en given sag er. Behovet for høringer, andre tilladelser eller lokalplantillæg kan f.eks. forlænge sagsbehandlingstiden. Sagsbehandlingstiderne vil også variere, alt efter om en mast eller antenne skal opsættes i en byzone eller en landzone:

- Forventet sagsbehandlingstid for ansøgning om opsætning af mast eller antenne i en byzone vil være 1 måned.
- Forventet sagsbehandlingstid for ansøgning om opsætning af mast eller antenne i en landzone vil være 6 måneder.

I et sagsforløb vil kommunen foretage:

- Konflikt søgning af mulige natur-, miljø-, og landskabelige interesser i området
- Vurdering af sagens oplysninger i forhold til praksis på området
- Naboorientering/parts-høring (lovbestemt høring med frist på 2 uger). Naboorienteringen kan dog und-

lades, såfremt det ansøgte projekt vurderes at være af underordnet betydning:

- Klager over afgørelser i byzone har ikke opsættende virkning
- Orientering af ansøger om naboorienteringen
- Vurdering af mulige indgåede bemærkning til naboorienteringen
- Vurdering af kulturarv, fortidsminder og beskyttelseslinjer
- Der meddeles byggetilladelse, såfremt det ikke forudsætter en landzonetilladelse eller yderligere sagsbehandling.

Skal der meddeles landzonetilladelse, sker der herefter følgende:

- Offentliggørelse af landzonetilladelsen (lovbestemt klagefrist på 4 uger, tilladelsen må ikke udnyttes, før fristen er udløbet).
- Klagen har opsættende virkning og derfor må tilladelsen ikke udnyttes, hvis der er indgået en klage, som er i ansøgers favør.
- Orientering af ansøger om, at tilladelsen kan udnyttes eller ej.
- Byggetilladelse

Den gode proces fremmes:

- Når der er klare kontaktpunkter i kommunen – fx en medarbejder, der kan fungere som én indgang for teleselskaberne.
- Når der indledes forhåndsdialog mellem teleselskab og kommune om muligheder og opmærksomhedspunkter.
- Når der er klare rammer for processen – evt. beskrevet i flow chart.
- Når der politisk er taget stilling til og sat klare rammer for etablering af master i kommunen.
- Når det er klart og forudsigeligt, hvad der lægges vægt på i sagsbehandlingen.
- Når det er klart, hvad den gode ansøgning skal indeholde.
- Når teleselskabet leverer en fyldestgørende ansøgning og dokumentation.
- Når sagsbehandlingen er hurtig (følger tidsplan) og dialogen konstruktiv.
- Når der er klare rammer for fastsættelse af markedslejen ved etablering af master og antenner på kommunens arealer.

Information om indholdet i ansøgninger om tilladelse til opstilling af master findes i Bilag 1.

Indholdet i ansøgninger om tilladelse til opstilling af master

Kommunerne opfordrer til, at selskaberne tager kontakt til den relevante kommune så tidligt som muligt i forløbet for at afklare, om det påtænkte projekt kræver en bygge-, grave eller landzonetilladelse, eller om det kræver en anmeldelse. Ansøgning sendes digitalt til den pågældende kommune.

Ved at henvende sig tidligt i forløbet kan der indledes en dialog om, hvor en mast bedst kan placeres ud fra en helhedsvurdering.

Indholdet i en ansøgning om byggetilladelse/anmeldelse er som minimum:

1. Ansøger

- Angivelse af, hvem der ansøger, og på hvis vegne.
- Angivelse af, om flere parter ansøger i fællesskab.
- Angivelse af kontaktperson hos ansøgeren medhenblik på evt. anmodning om supplerende oplysninger.
- Fuldmagt fra ejendommens ejer og leverandør, hvis det er en tredjepart (rådgiver), der ansøger.

2. Beskrivelse af mast og antenner samt tilhørende teknik

- Beskrivelse af areal, højder, farve og beklædning af maste-/antennetype, kabine/teknikskab, teknisk løsning m.v. Hvis leverandøren har udarbejdet opstalt, der viser master med antenner eller antenners placering på skorsten/bygning, vedlægges den til ansøgningen. Der kan i forbindelse med sagsbehandlingen være behov for en opstalt, som ansøgeren skal levere.
- Tegninger og skitser, der illustrerer mast/antenne samt kabine/teknikskab. I særlige tilfælde kan der stilles krav om visualisering.
- Beskrivelse af planlagte antennekonstruktioner, som påmonteres på et senere tidspunkt, hvis planer for fremtidige antenner er kendt på ansøgningstidspunktet.
- I særlige tilfælde vil der blive forlangt en visualisering af mastens placering med antenner i forhold til omgivelserne set fra flere retninger og afstande. Dette aftales med sagsbehandleren i den relevante kommune.

3. Formål med byggeriet

- Beskrivelse af baggrunden for ansøgningen (f.eks. anmodning fra kommune, erhvervsliv eller borgere), herunder hvilke behov der forventes dækket med den valgte model (f.eks. manglende dækning, øget kapacitet).
- I særlige tilfælde kan der stilles krav om dækningskort før og efter opstilling af ny mast.

4. Valg af placering og udstyr

- Angivelse af adresse og geo-kordinater for placering af masten.
- Situationsplan, der viser mastens placering samt eksisterende bygninger på matriklen. Teknikhuse skal indtegnes, inkl. disses afstand til skel og vej. Desuden angives nordpil, indkørsel og eventuelle byggelinjer.
- Beskrivelse af, hvilke overvejelser der ligger til grund for valg af placering, og hvorfor andre placeringer i givet fald er fravalgt (f.eks. ny/eksisterende mast, skorstene, hustage, topografi, fredet område osv.).
- Beskrivelse af valg af type mast, antenne og teknikhus (f.eks. gittermast, rørmast, flagstang, indfarvning, beplantning osv.).

5. Fremtidige planer og andre selskaber

- Angivelse af, om andre selskaber har planer om at anvende masten.
- Dokumentation for, om en mobilmast er dimensioneret til andre selskabers fremtidige brug, samt begrundelse for hvorfor ikke, hvis dette er tilfældet.

6. Dispensationer

- Der indsendes en samlet ansøgning med oplysning om nødvendige dispensationer (f.eks. højdebegrænsninger, beskyttelseslinjer, fredningsbestemmelser osv.)

7. Alternative placeringer

- I den indledende dialog mellem kommune og an-

søger drøftes mulige placeringer. Hvis den ansøgte placering ikke kan imødekommes, drøftes alternative placeringer.

8. Dokumentation

- Ansøgningen skal indeholde relevant dokumentation, f.eks. styrkeberegninger for mastetyper og fundament, datablad for teknikhuse og antenner, kort over området inkl. angivelse af afstande til skel og nabo-beboelse. Der kan i særlige

tilfælde være behov for visualisering af mastens placering. Hvis illustrationsmaterialet allerede findes, vedlægges det ansøgningen.

- Ansøgningen skal forholde sig til de gældende lokalplaner for området.
- Redegørelse for, om der er alternative placeringsmuligheder, såfremt ansøgningen ikke kan imødekommes, f.eks. hvilke positioner der har været undersøgt.

Retningslinjer for placering af antenner og master

Retningslinjerne er et udtryk for, hvordan kommunerne vil arbejde med tilladelser til opsætning af master og antenner for både at lette kommunernes arbejde og gøre det mere attraktivt for selskaber at etablere mobil- og bredbåndsdækning.

Antennesystemer skal søges opsat på eksisterende anlæg og konstruktioner som f.eks. master, fritstående skorstene, vindmøller, bygninger på mere end to etager eller lignende. Hvis det ikke er muligt at finde en placering på eksisterende anlæg, kan der gives tilladelse til opstilling af en antennemast.

Master og antenner skal placeres, så dækningsbehovet tilgodeses og antallet af nødvendige master begrænses mest muligt. En høj mast anses for bedre end flere mindre – både visuelt og økonomisk.

Eksisterende og nye master skal i videst muligt omfang kunne udnyttes af flere teleselskaber og til flere sendeanteresystemer, jf. mastelovens regler herom:

- Hvis eksisterende master ikke kan anvendes, kan udskiftning af master tillades. Som udgangspunkt vil kommunen give tilladelse til udskiftning af eksisterende master.
- Nye master bør kun tillades, hvis eksisterende master eller konstruktioner ikke kan anvendes, og en udskiftning af en eksisterende mast ikke kan løse dækningsudfordringen.

Nye antenner og master skal som udgangspunkt placeres i tilknytning til byer eller i umiddelbar tilknytning til landsbyer

eller tilsvarende bymæssig bebyggelse.

Antenner og master skal så vidt muligt passe ind i omgivelserne. Der kan i enkelte tilfælde, afhængigt af omstændighederne, være behov for at camouflere masten som eksempelvis en flagstang. Dette giver dog en ringere funktionalitet, er forbundet med højere omkostninger og giver ikke mulighed for, at flere teleselskaber kan anvende den samme mast. Særkrav om masters udformning kan derved udgøre en barriere for at sikre god dækning.

Antenner må som udgangspunkt ikke placeres inden for afgrænsningen af en lokalplan med bygningsbevarende bestemmelser eller bestemmelser om bevaringsværdigt miljø. Hvis det er nødvendigt at placere en antenne inden for bevaringsområdet for at opnå en tilfredsstillende dækningsgrad, skal antennen placeres, så den er mindst mulig synlig fra gadeplan. Antenner kan tilpasses konstruktionen og arkitekturen i det enkelte hus. Antennepositionen skal vurderes i forhold til husets bevaringsværdighed.

Af hensyn til landskabet og naturen skal antallet af master i det åbne land begrænses.

Sikring af mobildækning i det åbne land vil dog kræve opstilling af master i det åbne land.

Master, antenner og tekniske bygningers visuelle påvirkning af omgivelserne skal så vidt muligt begrænses, og de skal visuelt træde mindst muligt frem i landskabet. Der skal altid foretages en vurdering af mastens visuelle påvirkning.

Antennemaster må som udgangspunkt ikke opstilles inden for områderne:

- Beskyttet natur (Naturbeskyttelsesloven)
- Strandbeskyttelseslinjer, sø- og åbeskyttelseslinjer, skovbyggelinjer, kirkebyggelinjer og fortidsmindebeskyttelseslinjer (Naturbeskyttelsesloven)
- Fortidsminder og beskyttede diger (Museumsloven)
- Beskyttede, værdifulde/bevaringsværdige landskaber (Planloven)
- Kirkeomgivelser, kirkeindsigtlinjer og -zoner (Planloven)
- Arealreservationer til infrastruktur (Planloven)

Antennemaster kan på baggrund af en konkret vurdering opstilles inden for følgende områder, hvis der er et klart dækningsbehov, alternative placeringer er undersøgt, og der ikke vurderes at være andre brugbare strukturer i nærområdet til sikring af mobildækningen:

- Kystnærhedszoner (Planloven)
- Beskyttelsesområder for geologi og kulturmiljøer (Planloven)
- Øvrige kommunale retningslinjer for landskabsbeskyttelse (Planloven)
- Større sammenhængende landskaber (Planloven)
- Lavbundsarealer, potentielle vådområder (Planloven)

Antennemaster må opstilles i det åbne land uden for de områder, der er nævnt ovenfor, såfremt de generelle retningslinjer og den øvrige lovgivning er overholdt.

Antennesystemer må som udgangspunkt ikke opsættes på bygninger og bebyggelser, der er registreret som værende bevaringsværdige i en lokalplan eller med bevaringskategori 1-4 i kommuneatlasset eller kommuneplanen:

- Master, antenner og teknikhuse skal så vidt muligt etableres, så de harmonerer bedst muligt med omgivelserne. Valg af mastetype kan ske i et samarbejde mellem kommune og ansøger med henblik på at vælge den mest hensigtsmæssige mastetype, farve osv. i forhold til funktion og omgivelser.
- Tekniske installationer i forbindelse med antenneanlæg skal så vidt muligt indbygges i den eksisterende bebyggelse. Hvor dette ikke er muligt, skal teknikbygninger placeres og evt. udformes og omgives med beplantning, så de ikke virker dominerende i nærmiljøet.

- Antennemaster, sendeanlæg og teknikhuse skal være fjernet af ejeren af det tekniske udstyr senest 12 måneder, efter de er taget ud af drift. Fjernelse af fundamenter aftales konkret med lodsejeren.

Ved fastsættelse af vilkår for en tilladelse vil kommunen sikre, at vilkårene er proportionale og rimelige.

Med det kommende 5G-tele-netværk og øgede behov for IoT-udstyr (Internet of Things), skal vilkårene for opsætning af udstyr revurderes. Dette gælder også i forhold til bevaringsværdige bygninger.

Kommunen er positivt indstillet over for muligheden af at anvende kommunalt ejede arealer, bygninger og selskaber til opsætning af master og antenner.

PRINCIPPER FOR LEJE AF KOMMUNALT ELLER REGIONALT EJEDE AREALER OG BYGNINGER TIL DIGITAL INFRASTRUKTUR

Kommunerne i Region Sjælland og Region Sjælland er enige om, at indgåelse af lejeaftaler for offentligt ejede arealer og bygninger i forbindelse med opsætning af master, antenner samt teknikhuse skal ske med udgangspunkt i markedsværdien af arealerne eller bygningerne.

Det betyder, at der i hvert enkelt tilfælde tages udgangspunkt i værdien af det areal, den bygning eller facilitet, der udlejes, hvis det udlejede kan identificeres konkret, eller der bør tages udgangspunkt i prisen for sammenlignelige arealer.

Angående master skal prisfastsættelsen ikke afhænge af, hvor mange teleselskaber der anvender en mast, eller hvor mange kunder masten kan forsyne, men alene afspejle det areal eller den bygning, der udlejes.

Når selskaber skal opsætte antenneudstyr, kan dette ske enten ved opsætning af en

mast på et bart jordareal eller opsætning af antenner på en eksisterende bygning. Det er således for disse to forskellige lejeforhold, der skal findes en model for fastsættelse af markedsværdien.

Modellen for markedsleje skal også anvendes ved opstilling af teknikhuse eller andet udstyr, der er med til at forbedre mobil- og bredbåndsdækningen.

Energistyrelsen har udarbejdet Vejledning om markedsleje ved udlejning af arealer til brug for digital infrastruktur. I den vejledning præsenteres tre ligestillede modeller, der kan anvendes til at fastsætte markedslejen. Markedslejen kan fastsættes ud fra følgende tre metoder:

1. Den offentlige vurdering
2. Professionelt fagligt skøn
3. Sammenlignelige priser

De tre metoder er beskrevet yderligere i vejledningen. Kommuner og region skal fastsætte en markedsbaseret lejepris (markedsleje), når der lejes arealer ud til mobilantennetårne og master. Det anbefales, at der jf. masteloven tages udgangs-

punkt i model 1 (den offentlige vurdering).

Kommunerne og regionen kan vælge at sætte lejen til nul kroner, hvis de efter en konkret vurdering skønner, at der alene kan opnås dækning ved at sætte lejen lavt eller til nul kroner.

Markedslejen for arealer til opsætning af master og teknikhuse

Størrelsen af det udlejede areal aftales mellem parterne i lejeforholdet. Ved arealets fastlæggelse skal der tages højde for adgangsveje til det lejede og anvendelse af eventuel "spildplads" rundt om mast og udstyr.

I forbindelse med fastsættelse af markedslejen for jordarealer til opstilling af master eller teknikhuse vil det være et sagligt kriterium, at der tages udgangspunkt i de objektive forhold for fastsættelsen af værdien af det areal, der skal udlejes. Som udgangspunkt er alle ejendomme og jordstykker i Danmark vurderet af Skat. Derfor vil det mest hensigtsmæssige objektive grundlag for fastsættelsen af værdien af et areal være den offentlige vurdering af den pågældende matrikel, hvor arealet er beliggende.

I de sjældne situationer, hvor et areal ikke er selvstændigt vurderet, eksempelvis i forbindelse med ud- eller frastykning af arealer eller nye udstykningsarealer, vil værdien blive fastsat som en gennemsnitsværdi af den offentlige vurdering af de nærmeste omliggende arealer.

Den årlige markedsleje kan beregnes på baggrund af værdifastsættelsen af arealet ifølge den offentlige vurdering. Markedslejen fastsættes lokalt med udgangspunkt i vejledningen. Beløb til administration af lejeaftalen fastsættes lokalt.

Den årlige markedsleje kan beregnes på baggrund af værdifastsættelsen af arealet ifølge den offentlige vurdering.

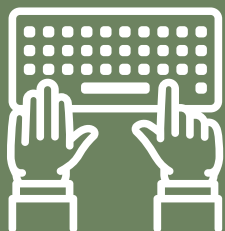
Beregningseksempel – fra vejledningen

Nyetableeringsomkostninger til f.eks. projektering, ombygning og sagsbehandling afholdes af lejer efter nærmere aftale.

De årlige driftsomkostninger beregnes som summen af a, b og c:

- Areal- og pladsleje: Antal m² x årlig lejepris pr. m² (udregnet på grundlag af Skats vurderingspris).
- Drift og vedligehold: Samlet antal m² x skønnede udgifter til drift og vedligehold pr. m².
- Beløb til administration af lejeaftalen, som fastsættes lokalt.

Lejen reguleres som udgangspunkt med nettoprisindekset, dog med maksimalt 2,5 % pr. år.

Energistyrelsens information og vejledning om markedsleje

Der henvises til Energistyrelsens information og vejledning om markedsleje.

Bemærk: Revideres, når Energistyrelsens arbejde er gjort færdigt.

[Læs mere](#)

Markedslejen for placering af antenner på bygninger

Ved leje af placeringer på bygninger til opsætning af antenner til telekommunikationsformål vil der typisk være tale om placering af mobilantener på bygningens tag eller på siden af bygningen.

Når telekommunikationsudstyr placeres på en bygning, er der typisk tale om faciliteter, som i meget begrænset omfang har andre erhvervs-mæssige anvendelsesmuligheder. Det gælder eksempelvis tagkonstruktioner, gavle eller siderne på skorstene og vandtårne.

Da opsætning af antenner altid vil indebære, at der også skal anvendes arealer til placering af det tekniske udstyr, fastsættes lejen alene på baggrund af det areal, der anvendes til placering af udstyret og et passende areal uden om udstyret, som lejeren vil kunne disponere over. Herudover skal der ved arealets fastlæggelse tages højde for adgangsveje til det lejede og anvendelse af eventuel "spilplads" rundt om udstyret.

Lejen fastsættes på baggrund af dette areal, uanset om udstyret placeres oven på bygningen, inden i bygningen eller udendørs i tilknytning til bygningen. Lejen fastsættes på baggrund af den gennemsnitlige kvadratmeterpris for erhvervslejemål (lager, kælderlokaler, produktionslokaler eller lignende) i kommunen.

Kvadratmeterprisen fastsættes på baggrund af en vurdering, der foretages af en til to ejendomsmæglere med lokalkendskab. Vurderingen foretages hvert 5. år.

Den årlige markedsleje beregnes herefter således:

- Kvadratmeterprisen for erhvervslejemål x arealets størrelse
- Beløb til administration af lejeaftalen, som fastsættes lokalt.

Lejen dækker forrentning af værdien af det lejede, drift og vedligeholdelse m.v. i det omfang, der ikke særskilt indgås særlige aftaler herom – se nedenfor. Lejen reguleres som udgangspunkt med nettoprisindekset dog med maksimalt 2,5 % pr. år.

Markedslejen for placering af mindre antener på vejens udstyr, bygninger mv.

Ved leje af placeringer til opsætning af mindre antenner (også kaldet "small cells") til telekommunikationsformål på vejens udstyr, bygninger, mv. vil der typisk være tale om placering af mobilantener på offentlig fysisk infrastruktur, herunder bygninger, lygtepæle, buslæskure, bygningers tage eller siderne af bygninger.

I december 2018 blev det nye EU-direktiv på teleområdet vedtaget. Som led i at fremme udrulningen af 5G-nettet følger det af direktivet, at eventuelle regler med hensyn til opsætning af small cells så vidt muligt skal være nationalt ensartede. Derudover må der med kun få undtagelser ikke kræves forudgående individuelle byplanlægningstilladelser eller lignende tilladelser fra myndighederne som betingelse for, at teleselskaberne må opsætte small cells på egnet offentlig fysisk infrastruktur, herunder bygninger, lygtepæle, buslæskure m.v. Disse regler skal gælde for small cells, der er i overensstemmelse med de konkrete tekniske specifikationer, som EU-Kommissionen skal vedtage senest den 30. juni 2020.

Kommunerne vil efterleve såvel hensigten med det nye EU-direktiv samt intentionerne med Energistyrelsens 5G-handlingsplan.

Derfor skal der udformes en specifik model udelukkende for de såkaldte small cells, som typisk ikke skal placeres i en høj mast, men i lygtepæle, på husgavle eller i andre installationer, som er relativt tæt på jordoverfladen. Kommunerne i Region Sjælland og Region Sjælland er enige om at anvende det såkaldte gæsteprincip for at sikre mindst muligt rigide og omkostningstunge vilkår ifm. udbygningen af kommende mobilnetværksgenerationer i regionen.

Gæsteprincippet indebærer, at teleselskaber kan opsætte mindre udstyr og være gratis tilstede på et offentligt areal, indtil ejeren (fx kommunen) har behov for pladsen. I sådanne tilfælde skal antenneejeren som "gæst" på arealet betale de omkostninger, der er forbundet med flytningen. Gæsteprincippet anvendes allerede i dag med hjemmel i Vejloven og Privatvejsloven ifm. nedlægning af ledninger i jorden.

Lejes arealer til teknisk udstyr i forbindelse med etableringen af small cells, lægges "Markedslejen for arealer til opsætning af master og teknikhuse" til grund.

Aftaler om vedligeholdelse af arealer, adgangsvej m.v.

Aftaler indgås med udgangspunkt i en TI-standardaftale mellem teleselskab og tredjemand.

Aftalerne kan ses på Teleindustriens hjemmeside

Læs mere

Der er to standardaftaler:

- TI-2013 Lejeaftale for antenneposition
- TI-2013 Generelle vilkår for antenneposition

Generelle forhold vedrørende adgangsveje, ombygninger og vedligehold er beskrevet nærmere i § 8 og § 9 i de generelle vilkår i standardaftalen.

I forbindelse med indgåelse af de konkrete lejeaftaler kan der være faktiske forhold og omstændigheder, der skal tages specifikt stilling til i aftalen. Dette kan eksempelvis være:

Ny adgangsvej

Er der behov for at etablere en ny adgangsvej, for at lejer kan få adgang til sin mast og/eller teknikbygning, bør der indgås aftale om afholdelsen af udgifterne hertil og den efterfølgende løbende vedligeholdelse. Udgangspunktet bør i dette tilfælde være, at lejeren afholder alle udgifter til anlæg og vedligeholdelse/drift.

Eksisterende adgangsvej

Fordelingen af udgifter til vedligeholdelse/drift af en eksisterende adgangsvej bør ske i forhold udlejers og lejers respektive anvendelse af vejen, således at fordelingen af udgifterne følger principperne i lov om private fællesveje.

Vedligeholdelse af det lejede areal

Udgangspunktet for vedligeholdelse og renholdelse af et lejet areal er, at dette skal ske på samme niveau, som gælder for udlejers øvrige omliggende areal. Det er lejers ansvar, at arealet vedligeholdes og renholdes. Der kan indgås konkret aftale om, at udlejer skal varetage vedligeholdelsen af det lejede areal. Hvis udlejeren skal stå for vedligeholdelsen, kan denne kræve de faktiske udgifter hertil betalt af lejeren.

Vedligeholdelse af bygninger

Udgangspunktet for vedligeholdelse og renholdelse af et lejet areal i eller ved en bygning er, at dette skal ske på samme niveau, som gælder for udlejers øvrige del af bygningen og grunden. Det er lejers ansvar, at arealet vedligeholdes og renholdes. Der kan indgås konkret aftale om ansvaret for den indvendige vedligeholdelse og rengøring. Der kan indgås konkret aftale om, at udlejer skal varetage vedligeholdelsen af det lejede areal. Hvis udlejeren skal stå for vedligeholdelsen, kan denne kræve de faktiske udgifter hertil betalt af lejeren.

Vilkår ved ombygning, renovering og lignende

Ved indgåelse af lejeaftalen kan der konkret aftales vilkår i forbindelse med udlejers behov for at kunne ombygge, renovere, nedrive m.v. den lejede bygning.

GRAVE- POLITIK

Gravearbejde er en stor del af udgiften i forbindelse med etablering af bredbånds- og mobil-dækning. For kabelbaseret bredbånd tegner gravearbejdet sig ofte for 60-80 % af de samlede omkostninger til etableringen af digital infrastruktur.

Det kan således have en betydelig positiv effekt at reducere barrierer ved gravearbejdet, så investeringerne til etablering af bredbånds- og mobildækningen rækker længst muligt og dermed gavner flest mulige borgere og virksomheder i kommunerne og regionen.

Størstedelen af gravearbejdet til bredbånd i kommunerne har i høj grad været drevet af efterspørgsel fra borgere og virksomheder. I sådanne tilfælde kan der være tale om arbejde, der ofte blot tager nogle få dage at udføre, og som ikke generer trafikafviklingen væsentligt. Det kan eksempelvis være, når borgere eller virksomheder skal tilsluttes en stikledning fra offentlig vej og ind til den private matrikel. Her vil gravearbejdet ofte kun udgøre nogle få meter.

Ved at lette på proceduren for graveansøgninger og -tilladelser vil der kunne foretages en administrativ lettelse både i kommunerne og hos de leverandører, som etablerer bredbånd. Derudover kan en lettelse af proceduren for gravearbejdet medføre reducerede omkostninger og ikke mindst medføre, at borgere og virksomheder kan blive koblet hurtigere på deres nye bredbåndforbindelse.

Gravearbejde igangsættes hurtigst muligt efter meddelelse om gravetilladelse, hvor graveaktøren forinden har afdækket interessen for samgravning via Ledningsejerregistret (LER). Det forudsættes, at der er overensstemmelse mellem den ramme for gravearbejdet, som er brugt i forbindelse med LER, og det gravearbejde, der ansøges hos kommunen.

Kommunale anlægsarbejder

Kommunen er som andre ledningsejere forpligtet til at sikre koordination ved egne arbejder, så der kan sikres samgravning. F.eks. ved gravearbejde i forbindelse med veje, gadebelysning eller ved etablering af nye kloakker eller fjernvarme.

Kommunerne og ledningsejerne bør derfor så tidligt som muligt anmelden deres gravearbejder i Ledningsejerregisteret (LER).

I forbindelse med, at kommuner selv gennemfører gravearbejde, kan det overvejes, om der skal etableres tomrør særligt på lange strækninger eller i områder, hvor gravearbejde ellers er bekosteligt, f.eks. på brostensbelagte gågader eller lignende. Nedlagte tomrør kan stilles til rådighed for teleselskaberne efter 'gæsteprincippet'.

Inden kommunerne påtager sig en ekstra udgift til etablering af tomrør, skal kommunerne indgå i en dialog med leverandørerne for at afklare, om der inden for en rimelig tidshorisont vil være behov for at anvende tomrørene. Selskaberne vil endvidere indgå i dialog med kommunerne om, hvordan tomrørene skal placeres og dimensioneres for efterfølgende at kunne anvendes.

Kommunale krav til reetablering

Teleselskaberne skal efter endt gravearbejde reetablere fortøve, veje m.m. til den kvalitet, der var, før gravearbejdet blev gennemført.

For at sikre, at der sker reetablering til den kvalitet, der var inden gravearbejdet blev igangsat, skal selskaberne inden gravning sørge for at fotodokumentere den kvalitet, der var, inden gravearbejdet blev igangsat. Kommunerne kan stille krav om fotodokumentation før og efter gravearbejde, når der indsendes klarmelding af arbejdet.

Hvis kommunen eksempelvis ønsker en bedre og bredere asfaltering efter endt gravearbejde, udskiftning af fliser m.v., kan dette dog aftales nærmere med selskaberne. Det aftales på forhånd, hvad kommunen skal betale til selskabet, hvis der skal reetableres til en bedre kvalitet end den, der var før gravearbejdet.

Kommunen kan stille krav om, at der anvendes samme type fliser, asfalt, kantsten m.m., som der var inden gravearbejdet. Kommunen kan ikke stille krav om, at der til reetableringen benyttes bestemte leverandører.

Sagsbehandling – gravetilladelser

Teleselskaberne bør så tidligt som muligt rette henvendelse til kommunerne for at få afklaret, om det påtænkte bredbåndsprojekt har et omfang, der kræver en indledende dialog, en tilladelse eller blot kan håndteres som en anmeldelse.

I forbindelse med gravetilladelser vil det ved henvendelser meget tidligt i forløbet være muligt at undersøge eventuelle muligheder for samgravning.

Proaktiv dialog ved større projekter

Behovet for udrulning af digital infrastruktur skal balancere med kommunens ønske om at beskytte vejkapitalen, opretholde en høj trafikikkerhed og trafikafvikling samt reducere mulige gener for borgerne.

I forbindelse med større gravearbejder kan et dialogbaseret samarbejde holde både kommune og teleselskab på forkant med udviklingen og planlægningen. Det anbefales derfor:

- At de enkelte kommuner og teleselskabet løbende afholder dialogmøder. Afhængigt af behovet kan dialogmøderne eksempelvis afholdes som års-, halvårs- eller kvartalsmøder.
- At kommunerne og teleselskaberne på møderne forventningsafstemmer og sikrer en proaktiv planlægning. Hermed kan kommune og teleselskab samtidig imødekomme Vejlovgivningens oplysningspligt for planlagte arbejder inden for en tidshorizont på ½ år.
- At kommunerne på møderne oplyser om planlagte og relevante anlægs- og vedligeholdelsesarbejder – uanset den undtagelse, som findes i bekendtgørelsen om gravearbejder.

Graveansøgninger indsendes elektronisk til den relevante kommune og behandles i henhold til nærværende retningslinjer og gældende lovgivning. Kommunerne tilstræber, at sagsbehandlingen igangsættes ved modtagelse af ansøgningen og gennemføres hurtigst muligt.

Sagsbehandlingens varighed og forløb

Kommunerne i Region Sjælland vil etablere et ensartet service-mål. Det vil sige, at graveansøgninger i udgangspunktet kan forventes sagsbehandlet inden for 10 arbejdsdage.

I forbindelse med ansøgninger og tilladelser om gravearbejde bruger kommunerne ressourcer på:

- At sagsbehandle ansøgning om gravetilladelse, f.eks. udstedelse af tilladelse, forsyn og godkendelse af ledningsskabenes placering.

- At sikre færrest mulige gener for borgere og trafikanter
- At sikre kvaliteten af grave- og reetableringsarbejdet (tilsyn med udførelse, færdigmelding og 2 års opfølgning).

Skal kommunerne kunne overholde det etablerede service-mål, er det centralt, at de kommunale ressourcer på området benyttes optimalt.

Det vil blandt andet kræve, at graveansøgninger indsendes senest 10 arbejdsdage, inden gravearbejdet påbegyndes, samt at ansøgningen indeholder alle nødvendige oplysninger. Det ansøgende teleselskab skal herunder vedlægge dokumentation for, at gravearbejdet har været forsøgt koordineret via samgravningsmodulet i LER.

Ved mindre gravearbejder

Med revisionen af Vejloven og Gravebekendtgørelsen i 2018 kan kommunerne beslutte, at leverandører i forbindelse med mindre gravearbejder kan anmelde udført arbejde i stedet for at indsende ansøgninger, gennemføre partshøringer og søge tilladelser.

Kommunen offentliggør på sin hjemmeside, hvilke veje der er omfattet af muligheden for anmeldelse.

Kommunerne anbefales at følge Teleforligets fordring om, at kommunerne udnytter mulighederne i Vejloven for at bruge anmeldelsesprocedurer ved mindre gravearbejder. Herved sparer både kommuner og teleselskaber tid og ressourcer ved mindre gravearbejder, og borgerne kan hurtigere og mere fleksibelt blive koblet på en bredbåndsforbindelse.

Mindre gravearbejder er fx:

- Mindre gravearbejder fra offentlig vej og ind til privat grund,
- Splidsehuller
- Midlertidige geotekniske borer
- Længdegravninger for kabler under 10 x 2 meter på villaveje og lignende ikke-trafikerede veje.

Fleksibilitet ved yderligere beskedent gravearbejde – under 4 dages varighed

For at gøre gravearbejdet mere fleksibelt kan kommunerne udstede en gravetilladelse, som teleselskaberne kan gøre brug af inden for et defineret tidsrum.

Der vil her være tale om beskedent gravearbejde af 2-4 dages varighed, men som alligevel har

et omfang, der overskrider bagatelgrænsen for mindre gravearbejde og reglerne om anmeldelse i stedet for ansøgning.

Gruppetilladelser ved gravearbejde i mindre geografiske områder

Ved større udrulninger af bredbånd o. lign. kan kommunerne give en samlet gravetilladelse, der både omfatter nedlægning af ledninger til hovednettet i et område og de nødvendige stikledninger, der skal forbinde de private matrikler til hovednettet.

En samlet tilladelse kan sikre lettere sagsbehandling og en samlet inddragelse af grundejerne for hele processen.

Retningslinjer for gravearbejde

Retningslinjerne er et udtryk for, hvordan kommunerne vil arbejde med gravetilladelser for både at lette kommunernes arbejde og gøre det mere attraktivt for selskaber at etablere bredbånds- og mobildækning.

Retningslinjer for kommunale anlægsarbejder

Kommunerne og Region Sjælland vil i forbindelse med egne større sammenhængende gravearbejder (særligt veje, gadebelysning, kloakering og fjernvarme) tage kontakt til relevante leverandører af både bredbånd og mobiltelefoni.

Kommunerne vil så tidligt som muligt anmelde deres større gravearbejder i LER.

Kontakt tages så tidligt i forløbet som muligt, så der reelt kan være en dialog om mulighederne for samgravning.

Selvom kommunerne er fritaget for koordinationspligt, hvis gravearbejdet er under 15 cm, vil kommuner ifm. større arbejder i f.eks. fortov alligevel søge en koordination.

Kommunerne vil i udgangspunktet følge teleselskabernes anbefalinger om ikke at nedlægge tomrør i forbindelse med kommunale anlægsarbejder.

Vælger kommunerne alligevel at nedlægge tomrør – f.eks. ved større gravninger på lange strækninger eller i områder, hvor gravearbejde er bekosteligt – går teleselskaberne gerne i dialog med kommunerne omkring tomrørens placering. Kommunerne vil i disse tilfælde følge teleselskabernes anbefalinger om at nedlægge:

- 50 mm PN8-rør i mindre byområder.
- 110 mm foringsrør i større byer - særligt i områder med kostbar belægning el.lign.

Retningslinjer for retablering

Teleselskaberne skal efter endt gravearbejde reetablere fortove, veje m.m. til den kvalitet, der var, før gravearbejdet blev gennemført.

Teleselskaberne skal inden gravning fotodokumentere

den kvalitet, der var inden gravearbejdet blev igangsat. Kommunen kan vælge, at der skal indsendes fotodokumentation før og efter gravearbejdet ved klarmelding af arbejdet.

Kommunen kan stille krav om, at der reetableres med samme type fliser, asfalt, kantsten m.m., der var anvendt inden gravearbejdet. Kommunen kan ikke stille krav om, at der til retableringen benyttes bestemte leverandører.

Ønsker kommunen en bedre og bredere asfaltering efter endt gravearbejde, udskiftning og bortskaffelse af fliser m.v., skal dette aftales nærmere med teleselskaberne.

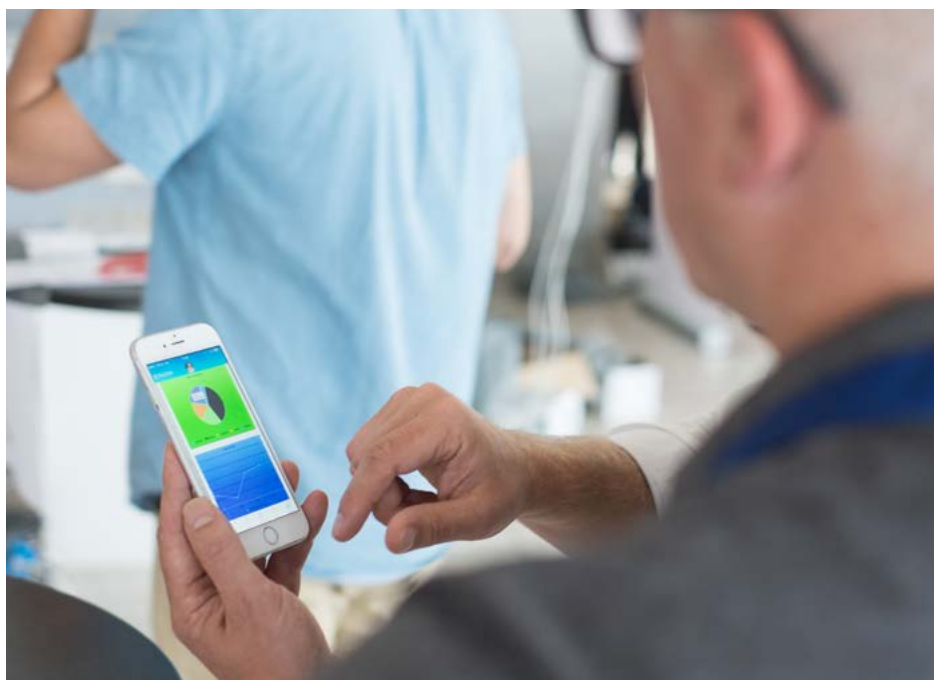
Det aftales på forhånd, hvad kommunen skal betale til selskabet, hvis der skal reetableres til en bedre kvalitet end den, der var før gravearbejdet.

Retablering skal – som det også gælder gravearbejdet – ske i henhold til DS 475, som er normen for etablering af ledningsanlæg i jord.

Retablering af asfalt skal som udgangspunkt ske efter metoden "færdig retablereret" (M2), som både er billigst, og som kun påvirker trafikafviklingen én gang. Ved M2 foretages retablering i én arbejdsgang.

Undtagelsesvist kan metoden M4 anvendes i kørebanearealer med tung trafikbelastning på over 150 lastbiler pr. døgn, ved nye belægninger under 5 år og i kolde perioder, hvor slidlaget ikke kan udlægges forskriftsmæssigt jf. vejledningen til Udbudsforskrift for ledningsgrave.

M4 anvendes ikke i fortove og cykelstier, der reetableres svarende til den eksisterende belægning og i udgangspunktet med pulverasfalt eller fin grus-asfaltbeton (GAB).

Retningslinjer for sagsbehandling af gravetilladelser

Ansøgninger om gravetilladelser følger de enkelte kommuners regler. Der henvises til de enkelte kommuners hjemmesider angående kravene til den enkelte graveansøgning.

Kommunerne tilstræber en sagsbehandlingstid på 10 arbejdsdage for gravetilladelser. Kommunen skal derfor senest modtage ansøgning om gravetilladelse 10 arbejdsdage, inden arbejdet påbegyndes.

Kommunerne vil ikke sætte regel over skøn og eksempelvis indføre generelle spærretider eller periodevise fredninger i udpegede områder med dertil hørende graveforbud.

Gravearbejde igangsættes hurtigst muligt efter gravetilladelsen er meddelt. Graveaktøren/teleselskabet skal forinden have afdækket interessen for samgravning via Ledningsejerregisteret (LER).

I sagsbehandlingen vil kommunerne tage udgangspunkt i Vejdirektoratets standardvilkår fra 2016.

[Læs mere](#)

Ved ansøgninger om gravetilladelser vil en del kommuner anvende ansøgnings-skemaerne på virk.dk.

[Læs mere](#)

Retningslinjer for graveansøgninger ved mindre gravearbejder

Er den frivillige ordning i Gravebekendtgørelsen fra 2018 ikke tiltrådt i den pågældende kommune, skal kommunen på hverdage tilstræbe en 24 timers svarfrist på ansøgninger om mindre gravearbejder.

Overskrider kommunen svarfristen, kan ansøgeren påbegynde arbejdet 48 timer fra ansøgningstidspunktet.

Retningslinjer for fleksibilitet ved yderligere beskedent gravearbejde – under 4 dages varighed

Ved mindre yderligere beskedent gravearbejde af en varighed på ml. 2-4 dage vil kommunerne give gravetilladelser på mindst to uger.

Gravearbejdet skal være afsluttet inden for gravetilladelsens berammede tid.

Retningslinjer for gruppetilladelser ved gravearbejde i mindre geografiske områder

Ved større udrulninger af bredbånd o. lign. vil kommunerne give én samlet gravetilladelse, der både omfatter nedlægning af ledninger til hovednettet i et område og de nødvendige stikledninger, der skal forbinde de private matrikler til hovednettet.

Kommunen vil tidsbegrænse disse tilladelser til perioder af 3-6 måneders varighed.

Bilag

Lovgivning

Der er som udgangspunkt seks love, der berører nyetablering eller ud- eller ombygning af master. Det er:

- Byggeloven/BR18
- Planloven
- Masteloven
- Naturbeskyttelsesloven
- Vejloven
- Graveloven

Andre love, der kan have betydning for kommunernes sagsbehandling af etablering af master, teknikhuse/teknikskabe og nedgravning af kabler, er:

- Bygningsfredningsloven
- Museumsloven
- Lov om jagt og vildtforvaltning
- Lov om miljøvurdering af planer og programmer
- Råstofloven
- Skovloven
- Vandløbsloven
- Vejloven
- Privatvejsloven

Læs mere

Energistyrelsen har udarbejdet hjemmesiden www.tjekditnet.dk, som har til formål at vise hhv. bredbånds- og mobildækningen i et givent område.

Hjemmesiden kan eksempelvis benyttes, når kommuner skal definere dækningskrav forud for indkøb af mobilteknologi.

www.tjekditnet.dk

Vidensforum for digital infrastruktur arbejder på at fremme udviklingen af den digitale infrastruktur på tværs af landet.

På hjemmesiden findes blandt andet kontaktoplysninger på medarbejdere, der arbejder med digital infrastruktur ude i kommunerne.

www.digitalinfrastruktur.dk

Region Sjællands kommuner har udpeget en medarbejder – eller en bredbåndskonsulent – der fungerer som én indgang og bindeled mellem teleselskab og kommune.

Kontaktoplysninger på kommunernes bredbåndskonsulenter kan findes på hjemmesiden.

www.digital-taskforce.dk

Fotos:

Greater Copenhagen
www.greatercph.dk/vaerktoejskasse/billedbank

Digitalt AktionsForum:

